

Østre Landsrets embedsregnskab for 2023

1. Indledning

Dette embedsregnskab er en redegørelse for

2. Landsrettens organisation
3. Sagsflowet
4. Indsatsområder
5. Administrative aktiviteter
6. Forventningerne til fremtiden

2. Landsrettens organisation

2.1. Landsrettens juridiske personale

Østre Landsret har i 2023 bestået af en præsident og 59 landsdommere¹. Herudover har et antal konstituerede landsdommere været tilknyttet landsretten (beskikket efter retsplejelovens § 44 b og § 44 c).

Landsretten har i 2023 organisatorisk været opdelt i 25 retsafdelinger, heraf tre midlertidige afdelinger oprettet i henholdsvis 2013, 2015 og 2020². Hver afdeling har bestået af tre landsdommere, hvoraf den ene i de fleste tilfælde har været en ikke-udnævnt (konstitueret) landsdommer, der har været tilknyttet afdelingen som led i et uddannelses- og bedømmelsesforløb, jf. retsplejelovens § 42, stk. 4.

Landsretten har i 2023 haft en administrationschef, en sekretariatschef og en funktionschef, der har bistået præsidenten med at varetage en række af de ledelsesmæssige og administrative opgaver.

¹ Pr. 1. januar 2024 har landsretten 60 udnævnte landsdommere foruden præsidenten.

² Med aftalen om domstolenes økonomi for 2024-2027 er de tre afdelinger gjort permanente.

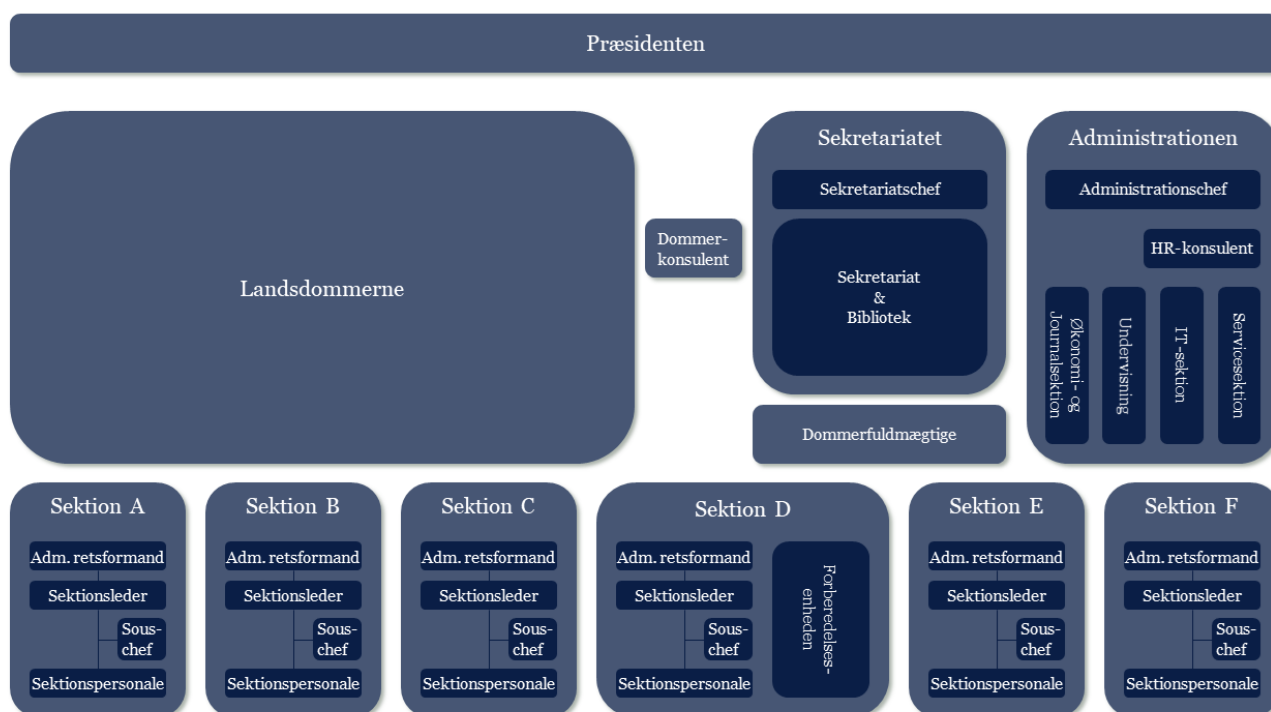
Landsretten har herudover haft tre³ dommerfuldmægtige, der har bistået retsafdelingerne og administrationen og tillige har virket som konstituerede landsdommere (beskikket efter retsplejelovens § 44 d).

2.2. Administrative medarbejdere

Landsrettens aktuelt 81 administrative medarbejdere, heraf to kontorelever og otte studentermedhjælpere, er fordelt på dels seks retssektioner, der hver understøtter fire (fem) retsafdelinger, dels et antal andre sektioner og enheder, der varetager en række tværgående opgaver inden for økonomi og journal, HR og undervisning, it, bygningstjeneste, bibliotek, videndeling og opgaver i præsidentens sekretariat.

2.3. Administrativ struktur

Landsrettens administrative organisation kan illustreres således:

2.4. Dommer- og sagsfordeling

Præsidenten beslutter for hver måned, hvilke tre landsdommere der gør tjeneste i hver af de 25 retsafdelinger. Den ledende retsformand forbliver i sin afdeling, medmindre vedkommende ønsker at rokere til en anden afdeling (ved ledighed). Den ledende retsformand og den assisterende retsformand i en afdeling vil i reglen samarbejde i en periode på to år, hvorpå den assisterende retsformand placeres sammen med en anden ledende retsformand. De udnævnte tredjedommere tilknyttes i løbet af året de afdelinger, hvis sagsportefølje kræver behandling af tre udnævnte landsdommere. De konstituerede tredjedommere fordeles mellem de øvrige afdelinger. Af hensyn til uddannelsen og bedømmelsen

³ Landsretten oprettede pr. 1. september 2023 en fjerde dommerfuldmægtigstilling. I november og december 2023 var den ene dommerfuldmægtigstilling vakant.

knyttes de konstituerede landsdommere i løbet af konstitutionen til tre forskellige afdelinger, således at de konstituerede landsdommere gør tjeneste i hver af disse afdelinger i normalt tre måneder.

Som udgangspunkt behandler alle 25 afdelinger alle sagstyper. Dog behandles en række specialer kun af visse afdelinger. Det drejer sig for tiden navnlig om: dødsbo- og insolvensskiftesager, sager om lejefastsættelse, sager om erhvervslejemål, advokatnævns sager, sager om gældssanering og tvangsauktion, sager om umyndiggørelse og værgemål, sager om tvangsanbringelse, faderskabssager, sager om ægtefællebidrag m.v., sager om frihedsberøvelse af udlændinge, sager om immaterialret og konkurrenceret, herunder forbudssager, og sager om kompensation ved forsinkede/aflyste flyrejser.

Sager med relation til Færøerne er tillige henlagt som speciale for en enkelt afdeling.

Specialiseringen af retsarbejdet i landsretten sker som udgangspunkt sektionsvis, således at fx sager om gældssanering og tvangsauktion behandles af afdelingerne tilknyttet to retssektioner.

Præsidenten og de enkelte retssektioner påser, at der over året sker en udjævning af opståede forskelle i berammelsestider på tværs af afdelingerne.

2.5. Tjenesterejser til bitingsteder

Landsretten har i 2023 behandlet sager ved bitingstederne i Odense, Nykøbing Falster og Rønne samt på Færøerne (Tórshavn). Landsrettens retsafdelinger har i 2023 foretaget i alt 80 tjenesterejser til bitingstederne. Til sammenligning foretog landsretten 121 tjenesterejser i 2022 og 90 tjenesterejser i 2021. Tjenesterejserne har som overvejende hovedregel hver haft en uges varighed (rejser til Færøerne strækker sig typisk over to uger). På hver rejse har afdelingen som udgangspunkt været bemandet med tre landsdommere og en retssekretær og i visse tilfælde tillige med en af landsrettens vagter.

På bitingstederne i Odense, Nykøbing Falster og Rønne behandler landsretten primært nævninge- og domsmandssager, jf. retsplejelovens § 8, stk. 2, idet der dog med henblik på at udnytte kapaciteten bedst muligt også behandles en del straffesager uden medvirken af lægdommere. Ovennævnte fald i antallet af tjenesterejser til disse bitingsteder afspejler imidlertid, at landsretten i højere grad beslutter, at sager uden medvirken af lægdommere – men også sager med lægdommere – skal behandles ved hovedtingstedet, jf. retsplejelovens § 8, stk. 4. Bitingstederne benyttes i mindre omfang også til forberedende møder i civile sager, jf. retsplejelovens §§ 353 og 378.

På bitingstedet på Færøerne behandles både straffesager og civile sager.

Siden 1. januar 2010 har landsretten ikke haft funktion som ankeinstans i forhold til Grønland. Landsdommere fra Vestre Landsret og Østre Landsret tiltræder i stedet Grønlands Landsret i sager, der er afgjort af Retten i Grønland i 1. instans, jf. den grønlandske retsplejelov § 7, stk. 2. Ordningen er tilrettelagt således, at landsdommere, der er særskilt beskikket hertil af præsidenten for henholdsvis Vestre Landsret og Østre Landsret, rejser til Grønland (Nuuk) tre gange om året (normalt a to ugers varighed) for at medvirke ved behandlingen af de omhandlede grønlandske civile ankesager. Ordningen forventes pr. 1. juli 2024 udvidet, således at de tiltrædende landsdommere fremover også

medvirker i civile sager, der efter en ny henvisningsordning skal behandles i 1. instans af Grønlands Landsret.

3. Sagsflowet

Siden 2017 har landsretten behandlet hovedparten af den civile portefølje digitalt i civilsystemet. Der behandles fortsat visse civile sager, herunder foged- og skifte-kæresager, i det hidtidige sagsbehandlingssystem, som også fortsat benyttes til behandling af straffesager.

Nedenfor angives en række centrale nøgletal for 2023 baseret på data trukket fra landsrettens forskellige sagsbehandlingssystemer⁴. Periodisering og løbende ajourføring af data gør, at antallet af sager ved udgangen af året efter til- og afgang af sager i årets løb kan adskille sig for antallet af sager ved begyndelsen af året. Tallene for verserende sager ved begyndelsen af året kan af samme grund adskille sig fra de tal for verserende sager ved udgangen af året, som er oplyst i sidste års embedsregnskab.

3.1. Sagsantal og sagssammensætning

Civile sager

Tabel A: Årsstatistik for civile sager 2023

	Verserende sager ved udgange af 2022	Modtagne sager	Afsluttede sager	Verserende sager ved udgangen af 2023
1. instanssager	513	52	71	495
Ankesager	1.278	1.515	1.397	1.388
Kæresager	289	1.799	1.596	484
Aktindsigt m.v.	46	34	31	43
I alt	2.126	3.400	3.095	2.410

Landsretten modtog i 2023 i alt 3.400 civile sager, svarende til en stigning på 9 % i forhold til 2022, hvilket navnlig kan tilskrives flere indkomne ankesager om økonomiske forhold og flere småsager. Antallet af sager inden for de to kategorier steg således med knap 30 %. Antallet af indkomne civile 1. instanssager lå lidt lavere end året før (11 sager færre). I 2023 afsluttede landsretten i alt 3.095 civile sager, hvilket er stort set på niveau med 2022 (3.133 sager). For så vidt angår ankesagerne om økonomiske forhold og småsagerne er der isoleret set tale om en stigning på henholdsvis 6 % og 42 %. Beholdningen af verserende civile sager er steget med 15 %. Det fortsat høje antal sager – ca. 300 flere end i 2022 – skyldes navnlig et betydeligt antal sager modtaget fra et fåtal af borgere.

⁴ Data trukket pr. 22. januar 2024. Overgangen til civilportalen i november 2017 indebar et statistikbrud, hvorfor statistik for 2018 og de følgende år ikke er fuldt sammenlignelig med årene forud herfor.

Straffesager

Tabel B: Årsstatistik for straffesager 2023

	Verserende sager ved udgange af 2022	Modtagne sager	Afsluttede sager	Verserende sager ved udgangen af 2023
Nævningesager	42	37	39	40
Øvrige bevisankesager	1.685	1.625	1.304	1.998
Udmålingsankesager	399	358	400	371
Kæresager	69	1.444	1.416	95
I alt	2.195	3.464	3.159	2.504

Antallet af modtagne straffesager faldt med 9 % i forhold til 2022, primært grundet et fald i antallet af indkomne udmålingsankesager (366 færre sager), hvorved antallet i 2023 svarede til normalniveauet i de seneste fem år. Antallet af straffekæremål i 2023 er på niveau med 2022. Der er modtaget ca. 7 % færre fængslingskæremål og ca. 8 % flere kæremål om andre spørgsmål (forsvarerskifte, forsvarersalær, ransagning og beslaglæggelse m.v.). Antallet af afsluttede sager er samlet set lidt højere i 2022 (4 %), herunder idet der er afsluttet flere nævningesager (26 %) og flere domsmandssager (22 %). Beholdningen af verserende sager var ved årets udgang vokset med over 300 sager i forhold til udgangen af 2022 (14 %). Det afspejler bl.a. en ophobning af 20 % flere domsmandssager og 51 % flere straffekæremål om andre spørgsmål end fængsling. Det fortsat høje antal verserende sager skyldes overordnet et højt antal verserende sager ved årets begyndelse kombineret med flere indgående sager end afsluttede sager. Sagsafviklingen i 2023 har således – trods en lidt højere sagsafslutning end i 2022 – ikke kunnet matche sagstilgangen, hvilket har medvirket til en yderligere sagsophobning.

3.2. Sagskompleksiteten

Længerevarende sager – tillægsgage

Østre Landsret har i 2023 behandlet et betydeligt antal store straffesager. Der blev behandlet flere længerevarende nævningesager, og der blev også behandlet flere længerevarende domsmandssager. Endvidere har landsretten behandlet et betydeligt antal længerevarende civile sager, herunder 1. instanssager. Det tilstræbes, at disse store sager altid behandles af tre udnævnte landsdommere.

Landsretten har opgjort antallet af sager i 2023, der har haft mere end én dags varighed. Når en sag varer mere end en dag, vil de følgende dage i opgørelsen af landsrettens produktivitet blive anført som "tillægsgage". I 2023 har der været 397 tillægsgage i civile sager (mod 511 i 2022, 427 i 2021 og 179 i 2020) og 562 tillægsgage i straffesagerne (mod 529 i 2022, 437 i 2021 og 623 i 2020). Således har der i 2023 været afsat i alt 959 dage ekstra til behandling af tunge civile og kriminelle sager. Det svarer til et lille fald på ca. 8 % i forhold til 2022, hvor der var afsat i alt 1.040 dage.

Ses der isoleret på nævningesagerne – de tungeste straffesager – er antallet af tillægsgage steget med 54 % fra 2018 til 2023 (fra 145 til 223), svarende til gennemsnitligt næsten en fordobling af tillægsgage pr. sag (godt 3 tillægsgage pr. sag i 2018 mod knap 6 tillægsgage pr. sag i 2023).

Forligsprocenter

En opgørelse over antallet af civile sager, der forliges efter hovedforhandling, viser, at forligsprocenten i 2023 lå på ca. 5 %, hvilket svarer til niveauet de seneste fem år. Forligsprocenten er højest i ankesager om økonomiske forhold m.v. (ca. 16,5 %) og lavest i 1. instanssagerne (ca. 1,5 %). I ægteskabssagerne lå forligsprocenten på ca. 3 %.

3.3. Retsmægling

Parterne i civile sager tilbydes via minretssag.dk retsmægling i alle sager, medmindre dette udtrykkeligt fravælges. Hvis parterne ønsker at benytte sig af tilbuddet om retsmægling, bliver sagen udsat med henblik på gennemførelse af mægling, hvorefter en retsmægler bliver udpeget.

Landsretten havde i 2023 to retsmæglere. Siden 2009 har der i landsretskredsen også været udpeget advokatretsmæglere. I 2023 overgik ni sager til retsmægling mod 16 sager i 2022. Af de ni sager blev fire sager forligt efter retsmægling. Fem sager blev ikke forligt og overgik derfor igen til almindelig sagsbehandling.

3.4. Sagsbehandlingstider

Indledning

Landsretten har i samarbejde med Domstolsstyrelsen fastsat mål for gennemløbstiden for de 80 % hurtigste sager for perioden 2019-2023. Ved denne opgørelsesmetode holdes sager, der har haft et usædvanligt langt forløb i landsretten, ude af opgørelsen af gennemsnittet. Derved viser opgørelsen et klarere billede af, hvor lang sagsbehandlingstid en typisk sag har i landsretten. Sagsbehandlingstiden måles alene på sager, som er hovedforhandlede, og fx ikke på sager forligt før hovedforhandling. Et relativt stort antal sager afsluttes således væsentlig hurtigere, end hvad der fremgår af tabel C nedenfor.

Gennemløbstider

Tabel C: Målopfyldelse gennemløbstid

	Målsætning for de 80 % hurtigste sager	Faktisk målopfyldelse 2023	Faktisk målopfyldelse 2022
Civile sager			
1. instanssager	23,0 måneder	31,4 måneder	23,1 måneder
Anke, økonomi m.v.	10,6 måneder	13,6 måneder	13,6 måneder
Anke, ægteskab m.v.	2,3 måneder	2,3 måneder	2,5 måneder
Civile kæremål	0,9 måneder	1,2 måneder	1,1 måneder
Straffesager			
Nævningesager	6,6 måneder	11,2 måneder	9,3 måneder
Øvrige bevisankesager	4,0 måneder	10,3 måneder	7,6 måneder
Udmålingsankesager	3,4 måneder	6,7 måneder	3,9 måneder
Fængslingskæremål	1,3 dage	2,0 dage	1,7 dage
Andre kæremål	16,8 dage	23,4 dage	20,6 dage

Forberedelsen af landsrettens straffesager er optimeret ved etablering af en særlig forberedelsesenhed, der bl.a. varetager berømmelsen af alle straffesager og endvidere håndterer spørgsmål om

forsvarerbeskikkelse og sager om varetægtsfængsling under anken m.v. Ligeledes varetages bl.a. screening og forberedelse af civile 1. instanssager centralt for hele landsretten af en særlig afdeling, der herunder håndterer bl.a. begæringer om syn og skøn og præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen. Sager om forældreansvar m.v. berammes også centralt for hele landsretten med henblik på i videst muligt omfang at sikre udnyttelse af tider, der er blevet ledige grundet bortfald af andre sager.

Det sker jævnlige, at parternes advokater grundet travlhed ikke har mulighed for at møde på de tilbudte tider, hvorfor sagerne reelt bliver berammet senere, end hvad landsretten har kunnet tilbyde. Dette påvirker sagsbehandlingstiden i negativ retning i fx nævningsager og større domsmandssager. Landsretten er i løbende dialog med advokatororganisationerne om spørgsmålet for derved at fremme kortest mulige berammelsestider. Det skal bemærkes, at sagsbehandlingstiden tillige trækkes op af sager, der på grund af tiltaltes/indstævntes forhold, ikke har kunnet afsluttes. Dette kan fx være tilfældet, hvis tiltalte/indstævnte opholder sig i udlandet, hvorved forkyndelse er blevet vanskeliggjort.

Forholdet mellem antallet af udnævnte og ikke-udnævnte landsdommere har også i 2023 betydet, at alene fem af landsrettens 25 afdelinger kunne sammensættes med udelukkende udnævnte landsdommere. Dette påvirker landsrettens muligheder for løbende at afvikle sager, som af principielle grunde eller som følge af sagernes længde kræver behandling af tre udnævnte landsdommere. Som en naturlig konsekvens heraf påvirkes berammelsestiden i sådanne sager i negativ retning.

Den opgjorte gennemsnitlige sagsbehandlingstid påvirkes i øvrigt i sagens natur af, at landsretten afslutter sager, der er indkommet for flere år siden.

3.5. Vægtet produktion

Landsretterne har i samarbejde med Domstolsstyrelsen udarbejdet en model til at opgøre den årlige produktion, så der i opgørelsen anvendes vægte, der tager hensyn til 1) sagernes art og kompleksitet, 2) den måde sagerne slutes på og 3) hovedforhandlede sagers varighed.

Vægtenhederne er særskilt fastsat for henholdsvis administrative medarbejdere og jurister efter en vurdering af det arbejde, der for den enkelte medarbejdergruppe i almindelighed er forbundet med behandlingen af en bestemt sagstype. Der er således ikke sammenhæng mellem de vægtenheder, der ved en sags slutning tildeles henholdsvis jurister og administrative medarbejdere, og der er derfor ikke grundlag for en indbyrdes sammenligning af antallet af vægtede sager for de to personalegrupper.

Tabel D: Udviklingen i vægtede sager

	2021	2022	2023
Jurister			
Civile sager (vægtede)	10.558	10.377	9.568
Straffesager (vægtede)	8.996	8.106	8.888
I alt	19.554	18.482	18.456
Administrative medarbejdere			
Civile sager (vægtede)	9.862	9.094	8.776
Straffesager (vægtede)	12.277	10.866	11.889
I alt	22.139	19.960	20.665

4. Indsatsområder i 2023

Landsretten har i 2023 haft et primært fokus på at gennemføre så mange retsmøder som muligt. Landsretten har også arbejdet med at sikre en hensigtsmæssig håndtering af den samlede sagsportefølje til skriftlig og mundtlig behandling og har herunder udarbejdet interne retningslinjer for bedste praksis ved berømmelse af hovedforhandlinger og andre retsmøder.

4.1. Kvalitet og arbejdsgange

Arbejdet med optimering af arbejdsgange i civilsystemet, der blev taget i brug i 2017, er fortsat i 2023, herunder med henblik på at identificere ønsker til forbedringer.

I december 2020 tog landsrettens administrative afdelinger et nyt system i brug til elektronisk sagsbehandling og dokumenthåndtering. Der har i 2023 været fokus på optimering af brugen af dette system, herunder i forbindelse med landsretspræsidentens udpegning af lægdommere for perioden 2024-2027.

Østre Landsret har videreført arbejdet med intern videndeling i landsretten og de to landsretter imellem. Der har igennem 2023 været en tæt dialog mellem landsretternes præsidenter og de to landsretters dommere om udarbejdelse af generelle retningslinjer og vejledninger m.v. Landsretterne har herunder løbende været i dialog om tekster og arbejdsgange i bl.a. civilsystemet.

Landsretten har i 2023 offentliggjort 40 pressemeddelelser i tilknytning til domsafsigelser.

4.2. Landsrettens bygninger og sikkerhed

Ny retsbygning

Østre Landsret overtog den 1. januar 2022 en nyopført retsbygning på Østre Landsrets Plads i Københavns nye bydel Nordhavn. Bygningen er opført som et OPP-byggeri og er finansieret af Velliv, tegnet af Henning Larsen Architects og opført af entreprenørfirmaet A. Enggaard.

Landsrettens ønsker og krav til en ny retsbygning er i al væsentlighed blevet opfyldt, og der er blandt landsrettens ansatte generelt en stor tilfredshed med bygningen og indretningen. Tilsvarende har landsrettens eksterne brugere taget godt imod retsbygningen, og mange brugere har påskønnet den arkitektoniske og håndværksmæssige kvalitet, den funktionelle indretning og den kunstneriske udsmykning.

Som forventeligt ved overtagelse af en ny bygning har landsretten i 2022 og 2023 konstateret en række fejl og mangler i bygningen. Omfanget var – særligt i det første år – stort. Navnlig styringen af lys, ventilation, varme og køling har givet anledning til udfordringer. I 2023 har Velliv og A. Enggaard gennemført 1-årsgennemgang af bygningen, og de fejl og mangler, som blev konstateret, er udbedret. Der har typisk været tale om fejl i væg- og loftsystemer eller ventilation og varme, hvor udfordringen har været størst i storrumskontorer. Der henstår dog fortsat navnlig visse udfordringer med temperaturstyringen ved landsrettens adgangskontrol, herunder når vejret er koldt.

Kunst i den ny bygning

Som en del af byggeprojektet blev der i overensstemmelse med rammerne for OPP afsat midler til anskaffelse af bygningsintegreret kunst. På baggrund af rådgivning besluttede byggeprojektet at

anmode kunstnerne Sarah Sze, Marie Lund og Jeppe Hein om at udarbejde værker til bygningen. De smukke værker kan i dag ses i bygningens foyerområde.

Landsrettens egen kunstsamling, som er opbygget over en lang årrække, rakte ikke til at kunne udsmykke de 20 nye retssale. Indflytningen i den ny bygning gav derfor landsretten en naturlig anledning til at afsøge mulighederne for fondsstøtte til kunst i retsbygningen. Landsretten er meget taknemmelig for den store velvilje, ansøgningerne er blevet mødt med. En velvilje som har muliggjort, at landsretten har kunne engagere en række meget dygtige kunstnere til at udsmykke retssalene.

Kunsten er tilgængelig for offentligheden i landsrettens åbningstid.

Klima- og energisparetiltag

Landsretten har etableret et klimaudvalg med repræsentanter fra alle medarbejdergrupper. Udvalget har til opgave at afdække og drøfte mulighederne for at reducere landsrettens klimaaftryk og energiforbrug. Klimaudvalget har i 2023 haft fokus på papirbesparende sagsgange, herunder i forhold til landsrettens brugere, på begrænsning i brug af plastservice, på adfærd, der kan begrænse brugen af strøm, og på gode vaner for affaldssortering.

Sikkerhed og adgangskontrol

Østre Landsret har siden 2020 gennemført adgangskontrol. I 2023 har landsrettens vagtpersonale kontrolleret i alt ca. 38.000 personer i adgangskontrollen. Der er i den forbindelse beslaglagt seks ulovlige knive, fem stikvåben og to slagvåben. Der er opbevaret knap 1.700 lovlige – men potentielt farlige – genstande, som den besøgende har kunne få tilbage, når vedkommende forlod landsretten.

Der er i 2023 indtruffet én sikkerhedshændelse, hvor politiet måtte tilkaldes. Det drejede sig om sikkerhedsvurdering af en henlagt genstand på landsrettens forplads. Genstanden viste sig at være ufarlig.

Landsretten har i 2023 fortsat indsatsen for at forankre en almindelig sikkerhedsmæssig opmærksomhed i personalets daglige ageren. Landsretten søger til stadighed at tilrettelægge sagsbehandlingen, så sikkerhedsvurderinger og skridt til rekvirering af vagt- eller politibevogtning tages på et så tidligt tidspunkt som muligt. Dette sker i et tæt samarbejde med politi og anklagemyndighed.

Landsrettens beredskabsplan er blevet opdateret i lyset af de indhøstede erfaringer efter først år i de nye bygningsmæssige rammer.

Landsrettens lokaler på bitingstederne

Landsrettens råder på bitingstedet i *Odense* over en enkelt retssal og deler endvidere en retssal med Retten i Odense. Kapaciteten har i de seneste år været utilstrækkelig som følge af udviklingen i porteføljen af straffeankesager. Denne udvikling er sket, samtidig med at byretten har oplevet en tilsvarende udvikling. De sikkerhedsmæssige forhold er også utilstrækkelige, idet muligheden for at etablere en moderne adgangskontrol til de retssale, som landsretten normalt anvender, er udfordret af etableringen af en midlertidig – og meget uhensigtsmæssigt indrettet og placeret – retssal i bygningskomplekset.

De bygnings- og sikkerhedsmæssige forhold ved bitingstedet i *Nykøbing Falster* er særdeles utidssvarende. Lokalerne muliggør hverken etablering af moderne sikkerhedsforanstaltninger eller

sikkerhedsmæssige zoneadskillelser. Retssalen er uegnet til sager med mange tiltalte, og adgangsvejene er endvidere ikke indrettet til meget gangbesværede personer. Der er ej heller den nødvendige cellekapacitet.

Retssalen på bitingstedet i *Rønne* er af en sådan størrelse, at landsretten har vanskeligt ved at gennemføre nævningesager, herunder idet nævningerne ikke kan tilbydes bordplads. Der mangler tillige de fornødne kontorfaciliteter til brug for landsrettens dommere og retssekretærer.

4.3. Landsrettens økonomi

Landsrettens lønbevilling blev efter domstolsreformen i 2007 reduceret, hvilket nødvendiggjorde en reduktion af såvel antallet af landsdommere som antallet af kontorfunktionærer. Dette forhold samt en stor sagstilgang i de følgende mange år har betydet, at sagsbehandlingstiderne befinder sig på et utilfredsstillende niveau. Landsrettens økonomi er ydermere udfordret dels af mange års bevillingsreduktioner, dels af generelle prisstigninger. De mange tjenesterejser til bitingstederne udfordrer ligeledes landsrettens økonomi, idet bevillingerne ikke er blevet tilpasset behovet for en øget rejseaktivitet.

Landsretten havde over en årrække op til indflytningen i den ny retsbygning i Nordhavn formået at etablere en mindre opsparing, som i al væsentlighed er anvendt til anskaffelse og installation af uundværligt AV-udstyr i de 20 nye retssale. Landsretten har ikke efterfølgende og heller ikke i 2023 haft mulighed for at opbygge opsparing til større presserende anskaffelser, herunder fx udskiftning af udtjente tjenestebiler, udskiftning af landsrettens telefonsystem, som ikke længere supporteres, udskiftning af udtjent inventar m.v. Landsrettens rammebetingelser giver således ikke mulighed for at tilrettelægge en mere langsigtet og hensigtsmæssig drift, der gør landsretten i stand til at være på forkant med de udgiftskrævende aktiviteter, som uvægerligt vil vise sig nødvendige i de kommende år.

4.4. Informationsteknologi

Landsretten har i samarbejde med A. Enggaard og AV-Centret indrettet 20 retssale med tidssvarende, ensartet og brugervenligt AV-udstyr til gavn for såvel eksterne brugere som landsrettens medarbejdere.

Landsretten har også i 2023 mødt udfordringer med driftsstabiliteten i domstolenes centrale it-systemer, og de tilbagevendende it-problemer medførte også i 2023 et ikke ubetydeligt ressourcetab for landsretten. I forlængelse heraf har landsretten i 2023 fastlagt interne retningslinjer for håndtering af nedbrud i mailsystemer eller i minretssag.dk med actioncards til it-afdeling og retssektionerne, sms-varsling til landsrettens ansatte samt med situationsbestemte tekster til landsrettens brugere til hjemmesiden.

4.5. Personaleområdet

Udviklingen i årsværksforbrug

Landsrettens årsværksforbrug i den seneste 5-årsperiode fremgår af tabel E nedenfor.

Tabel E: Årsværksforbrug

	2019	2020	2021	2022	2023
Juridisk personale	80,0	82,7	83,7	83,4	81,6
Administrativt personale	67,8	77,3	74,6	74,2	73,0

Det øgede årsværksforbrug i 2020 skyldes tilførslen af et antal årsværk med henblik på adgangskontrol. Det reducerede personaleforbrug for juridisk personale i 2023 skyldes navnlig tre landsdommeres prøvevotering i Højesteret, vakancer og langtidssygemeldinger. Det reducerede personaleforbrug hos kontorpersonale og øvrige skyldes langtidssygemeldinger.

Personaleomsætning

Personaleomsætningen blandt kontorpersonalet i landsretten har i 2023 været fortsat høj. Baggrunden er bl.a. erfarne medarbejders pensionering, langtidssygemeldinger, barselsorlov m.v. og ikke mindst et arbejdsmarked, hvor arbejdstagere er mere tilbøjelige til at skifte arbejdsplads. Det er herudover ganske vanskeligt for landsretten at konkurrere med lønvilkårene for eksempelvis advokatsekretærer men også med lønvilkårene for kontorfunktionærer ved en lang række andre statslige arbejdspladser.

Konsekvensen er, at de tilbageværende erfarne medarbejdere både skal behandle de mange fagligt krævende opgaver og samtidig skal forestå oplæringen af de mange nye kolleger. Den personaleressourcemæssige situation er derfor fortsat skrøbelig.

One to one

Landsretten har i 2023 erstattet det tidligere MUS-samtaleformat for kontorpersonalet ved Danmarks Domstole med (mindst) månedlige *one to one-samtaler* mellem leder og medarbejder. Formålet har været at styrke feed back-kulturen og at styrke dialogen. Erfaringerne er gode. Derudover har landsretten indført halvårslige *teamudviklingssamtaler* i sektionerne, hvor sektionsleder og sektionspersonale får mulighed for i en fast ramme at sætte fokus på trivslen og samarbejdet i enheden og derigennem at kunne drøfte og løse udfordringer i fx samarbejdet eller de fysiske rammer i rette tid.

Onboarding

Som en konsekvens af den øgede personaleomsætning i de senere år blandt kontorpersonalet har landsretten i 2023 gennemgået og justeret sit onboarding-koncept for derigennem at sikre de bedste betingelser for at den nye kollega hurtigt finder sig godt til rette i landsretten både fagligt og socialt.

Kompetenceudvikling

Den øgede personaleomsætning blandt kontorpersonalet har endvidere bevirket, at landsretten har gentænkt, hvordan nye medarbejdere bedst introduceres til opgaverne, så de hurtigt kan gøre en forskel, og hvordan erfarne medarbejdere sikres tid til på en tilfredsstillende måde både at løse egne opgaver og bidrage i oplæringen. Landsretten erstatter på den baggrund dele af den hidtidige sidemandsoplæring med holdundervisning. Tiltaget lader sig gøre ved en intern omprioritering, hvorved en erfaren sektionsleder fritages fra sine almindelige opgaver, så vedkommende i 2024 kan forestå udviklingen af detaljeret undervisningsmateriale og bistå med løbe uddannelsesaktiviteterne i gang.

Landsrettens sektionsledergruppe har i 2023 deltaget i oplæg om generationsledelse, herunder om de overordnede generationssærkender, det kan være nyttigt for en leder at være opmærksom på.

Landsrettens medarbejdere har i øvrigt i 2023 gjort brug af Domstolsstyrelsens kursusudbud for så vidt angår såvel faglige kurser som lederkurser. Landsretten har derudover prioriteret, at medarbejdere, som har udtrykt mulig interesse for lederkarrieren, har fået mulighed for at deltage i afklarende kurser.

Hjemmearbejde

Landsretten har bl.a. på baggrund af erfaringerne fra Covid-19 udarbejdet en politik for hjemmearbejde. Muligheden for hjemmearbejde bestemmes i vidt omfang af behovet for praktisk understøttelse af fysiske retsmøder og af medarbejderens muligheder for at arbejde alene uden sidemandsoplæring.

5. Administrative aktiviteter

Landsrettens administrative aktiviteter varetoges i 2023 i al væsentlighed af præsidentens sekretariat og administrationen. Hertil kommer berammelses- og forkyndelsesopgaven i straffesager, der varetages af landsrettens centrale straffesagsforberedelse.

5.1. Udtalelser m.v.

Præsidenten har i 2023 afgivet udtalelser i 74 høringssager vedrørende lovudkast m.v. En del af sagerne havde forinden været behandlet på et af de månedlige plenarmøder for landsrettens dommere.

På baggrund af konstituerede landsdommeres forløb i landsretten har præsidenten i 2023 afgivet 22 udtalelser om de pågældendes egnethed til at blive byretsdommer jf. retsplejelovens § 42, stk. 4.

Til brug for Dommerudnævnelsesrådets drøftelser har præsidenten i årets løb afgivet udtalelser om besættelsen af 58 stillinger som retspræsident, byretsdommer eller landsdommer, herunder som konstitueret landsdommer, jf. retsplejelovens §§ 44 b og 44 c. Præsidenten har tillige afgivet udtalelser til Domstolsstyrelsen vedrørende konstitutioner i faste byretsdommeres forfald, jf. retsplejelovens § 44 a.

5.2. Klagesager

Landsretten oprettede i 2023 29 klagesager, hvilket er 11 færre end i 2022.

Flere af klagerne indeholder klager over en eller flere landsdommere og over afgørelser truffet af disse. I de tilfælde, hvor der er klaget over en dommer og en afgørelse eller beslutning, er sagen kun registreret som en klage over dommeren/dommerne, jf. retsplejelovens § 48. Klager, der ikke vedrørte landsretten, er videresendt til behandling i den instans, som klagen vedrørte, hvis det blev vurderet relevant.

Præsidenten har ikke kompetence til at behandle klager over landsrettens judicielle afgørelser.

5.3. Anden sagsbehandling

Præsidenten foretog i 2023 i medfør af retsplejelovens § 46 i alt 40 beskikkelser af sættedommere, fordi byretsdommere var inhabile⁵.

Landsrettens journal kontrollerer ved sagernes modtagelse, at der er betalt korrekt retsafgift. Tvivlstilfælde bliver forelagt landsrettens forberedelsesenhed, der træffer afgørelse om spørgsmålet.

⁵ Præsidenten har tilsvarende i et antal tilfælde beskikket sættedommer efter den færøske retsplejelov § 68.

Der er i 2023 afgjort 96 sager, hvori advokater og advokatfuldmægtige har ansøgt om proceduretilladelse for landsret m.v. efter retsplejelovens § 136, stk. 4 og 5. Der er i 2023 modtaget 88 anmodninger fra advokater om godkendelse af prøvesager, og 39 advokater har i 2023 bestået prøven og derfor opnået møderet for landsret m.v. I 20 sager har advokater ansøgt om udstedelse af øvethedserklæring efter retsplejelovens § 134, stk. 1, med henblik på at opnå møderet for Højesteret.

Præsidenten har i 2023 udpeget 13 landsdommere til særlige hverv, herunder fire som formænd for voldgiftssager og ni til råd og nævn.

5.4. Mødeaktivitet

Som i de foregående år har især præsidenten og landsrettens administrative personale, men også en række landsdommere, i 2023 deltaget i et betydeligt antal møder i både interne og eksterne fora.

Østre Landsret har i årets løb afholdt 11 plenarmøder, 11 møder i et kontaktudvalg med deltagelse af præsidenten og seks landsdommere og seks møder i landsrettens ledelsesforum.

Herudover har en række møder været afholdt i landsrettens interne udvalg.

I juni 2023 var landsretten vært for det årlige møde for dommere i landsretskredsen (Øst-Dommermødet). Årets oplæg var status på samtykkebestemmelsen i voldtægtssager og erfaringerne med videoafhøring af forurettede v/ vicesstatsadvokat Gyrithe Ulrich, Statsadvokaten i København, retoriske greb og sproglige troværdighedsvurderinger i navnlig voldtægtssager v/lektor i dansk sprog, ph.d. Sune Sønderberg Mortensen og Trine Lizette Djurhuus Glud, cand.mag. i dansk og psykologi, Y- og Z-generationens motivation og forventninger v/fonddrægtgiver Lisbet Aabye og konsulent Marianne Svanberg samt arbejdet i Dommerudnævnelsesrådet v/højesteretsdommer Oliver Talevski.

Landsretten var i september 2023 vært for mødet for alle landsdommere ved Vestre Landsret og Østre Landsret. Øst/Vest-mødet afholdes hvert andet år med skiftende værtskab. Der var denne gang oplæg om bl.a. varetægtsfængsling ud fra et kriminologisk og et retligt perspektiv v/professor Thomas Elholm og lektor Lars Holmberg og om kunstig intelligens (AI) v/Erik Henz Kjeldsen, chefredaktør på Lex.dk, og Nicolai Busck Porsbo, partner i Bloom Digital. Landsdommerne drøftede bl.a. også indholdet af konstitutionsforløbet på baggrund af oplæg v/de to landsretspræsidenter.

Landsretten er repræsenteret i forskellige udvalg i regi af Domstolsstyrelsen og Justitsministeriet.

Præsidenten deltager sammen med et antal landsdommere og kontorphonale løbende i møder med anklagemyndigheden og advokaterne om emner af fælles interesse.

Præsidenten deltager på forskellig måde i det internationale juridiske samarbejde, navnlig mellem dommere, herunder møder for nordiske og andre europæiske landsretspræsidenter.

Landsretten har i 2023 haft besøg af en delegation fra Sverige, Norge, Island, Holland og Kasakhstan.

Om landsdommeres mødeaktivitet i 2023 i forbindelse med deltagelse i lovforberedende og andre udvalg m.v. henvises til Dommerforeningens årsberetning og til de oversigter over dommeres

bibeskæftigelse, der offentliggøres af Bibeskæftigelsesnævnet (tilgængelige på Domstolsstyrelsens hjemmeside).

5.5. Synliggørelse af landsretten

Landsretten deltog i Kultur natten i 2023 og havde i årets løb godt 13 besøg af skoleklasser m.v. Sådanne besøg indbefatter typisk overværelse af en retssag og efterfølgende samtale med en dommer. Landsretten har endvidere gennemført formaliseret erhvervspraktik for folkeskolens 8. og 9. klasser.

6. Forventningerne til fremtiden

Landsretten tog i januar 2022 en ny retsbygning i brug og har dermed fået en langt mere funktionel ramme med tidssvarende retssale, sikkerhedsforanstaltninger, publikumsfaciliteter og kontorarealer for landsdommere og øvrige personale. Opgaveløsningen har fået et markant løft ved, at landsrettens funktioner nu er samlet i en moderne retsbygning på én fælles adresse. En ny bygning gør det dog ikke i sig selv. Landsretten er som landets øvrige retter i disse år udfordret af stigende sagsbehandlingstider. Dette afspejler bl.a. et stigende antal straffesager og en øget sagskompleksitet kombineret med en udfordrende ressourcesituation i de senere år og den reduktion af antallet af landsdommere, øvrige jurister og kontorfunktionærer, som har været nødvendigt som følge af reducerede bevillinger.

Domstolenes økonomi for 2024-2027 er fastlagt med den politiske aftale fra november 2023. Landsretten glæder sig over, at domstolene med aftalen sikres et væsentligt økonomisk løft i de kommende år. Aftalen giver mulighed for udnævnelse af flere dommere og ansættelse af både øvrige jurister og kontormedarbejdere foruden styrkelse af it-systemer og et tiltrængt løft af domstolenes bygningsmasse.

Midlerne tilgår i 2024 primært byretterne. Der pågår samtidig drøftelser med Domstolsstyrelsen om, hvordan landsretterne styrkes i de kommende år. Landsretten har i den forbindelse fokus på, at der sikres tidssvarende rammevilkår, som giver bedre mulighed for en langsigtet økonomisk planlægning.

Opgaven for landsretten i 2024 bliver primært at sikre en prioritering af sagerne, så sagsbehandlingstiden i de mest kritiske sager kan holdes på et forsvarligt niveau. Landsretten vil samtidig have et særligt fokus på, at der ikke opstår flaskehals, når byretterne tilføres ressourcer med en deraf forventet øget produktion. Fokus vil også være på at fastholde de mange dygtige, engagerede medarbejdere, som trækker et kæmpe læs for at opretholde kvaliteten i sagsbehandlingen og sikre, at borgerne fortsat har høj tillid til landsretten og det øvrige retsvæsen. Flerårsaftalen giver i den forbindelse anledning til at se på, hvordan retterne kan være konkurrencedygtige i forhold til bl.a. andre statslige arbejdspladser.

Landsretten ser tillige på baggrund af beslutningen om at opretholde alle bidingstederne frem til, at Domstolsstyrelsen iværksætter en proces til sikring af tidssvarende og funktionelle bygningsmæssige rammer, der understøtter landsrettens virke på bidingstederne.

Carsten Kristian Vollmer